अमुक्तिहेतुमाह कर्तृत्वादित्यादिना प्राकृतेनमहदादितत्त्वकर्तृत्वेनायमपिकर्तायतोभवत्यतोनमुच्यतइत्यर्थः ॥७॥ प्रकृतीनांप्रजानां ॥८॥ बीजानांस्थावराणां गुणानांकामशमादीनां ॥९॥ नन्वेवंविधस्यक थंकेवलत्वंस्यादतआह उपेक्षत्वादिति उपसमीपेस्थित्वाईक्षतेइत्युपेक्षःसाक्षी नहिसाक्ष्येणसाक्षीविक्रियतेघटेनालोकइवातःकेवलत्वमस्ययुज्यते यथोक्तं नर्तेस्याद्विक्रियादुःखीसाक्षिताकाविकारिणः धी विक्रियासहस्राणांसाक्ष्यतोहमविक्रियइति ननुसाक्षित्वमस्तुमावाप्रतिकूलवेदनीयंदुःखंत्वपरिहार्यमित्याशंक्याह अनन्यत्वादिति नास्त्यन्योस्मादित्यनन्यस्तत्त्वात् दुःखादेःस्वरूपेणाप्यसत्त्वान्नात्मनितत्संबंधः कदाचिदप्यस्तीत्यर्थः कुतस्तर्हिदुःखभानमतआह अभिमानादिति यदाहिपुत्रमात्मीयंमन्यतेतदातदुःखेनदुःखीभवतिनान्यथा एवंधीतादात्म्यात्धीदुःखेनैवास्यदुःखित्वंधीत्यागेतुकेवलत्वंनित्यसिद्धमिति

कर्तृत्वाच्चापिसर्गाणांसर्गधर्मातथोच्यते॥ कर्तृत्वाच्चापियोगानांयोगधर्मातथोच्यते॥ ७॥ कर्तृत्वात्प्रकृतीनांचतथाप्रकृतिधर्मिता ॥ ८ ॥ कर्तृत्वाच्चापिबी जानांबीजधर्मातथोच्यते॥ गुणानांप्रसवत्वाच्चप्रलयत्वात्तथैवच॥ ९॥ उपेक्षत्वादनन्यत्वादभिमानाच्चकेवलं॥ मन्यंतेयतयःसिद्धाअध्यात्मज्ञागतज्वराः॥ अनित्यंनित्यमव्यक्तंव्यक्तमेतद्विशुश्रुम॥ १०॥ अव्यक्तैकत्वमित्याहुर्नानात्वंपुरुषास्तथा॥ सर्वभूतदयावंतःकेवलंज्ञानमास्थिताः॥ ११॥ अन्यःसपुरुषो ऽव्यक्तस्त्वध्रुवोध्रुवसंज्ञकः॥ यथामुंजइषीकाणांतथैवैतद्विजायते ॥ १२ ॥ अन्यच्चमशकंविद्यादन्यच्चोदुंबरंतथा ॥ नचोदुंबरसंयोगैर्मशकस्तत्रलिप्यते॥ ॥ १३॥ अन्यएवतथामत्स्यस्तदन्यदुदकंस्मृतं॥ नचोदकस्यस्पर्शेनमत्स्योलिप्यतिसर्वशः॥ १४॥ अन्योह्यग्निरुखाप्यन्यानित्यमेवमवेहिभोः॥ नचोपलि प्यतेसोग्निरुखासंस्पर्शनेनवै॥ १५॥ पुष्करंत्वन्यदेवात्रतथान्यदुदकंस्मृतं॥ नचोदकस्यस्पर्शेनलिप्यतेतत्रपुष्करं॥१६॥ एतेषांसहवासंचनिवासंचैवनित्य शः॥ याथातथ्येनपश्यंतिननित्यंप्राकृताजनाः॥ १७॥ येत्वन्यथैवपश्यंतिनसम्यक्तेषुदर्शनं॥ तेव्यक्तंनिरयंघोरंप्रविशंतिपुनःपुनः॥ १८॥ सांख्यदर्शनमेत त्तेपरिसंख्यानमुत्तमं॥ एवंहिपरिसंख्यायसांख्याःकेवलतांगताः॥ १९॥

एतेनअस्तित्वकेवलत्वविनाभावानामाक्षेपःपरिहृतोज्ञेयः अनित्यमिति अनित्यंपरिणामि अव्यक्तंकारणं व्यक्तंकार्यमिति ॥ १० ॥ तत्रमतांतरमाह अव्यक्तस्यएकत्वंपुरुषाः षष्ठ्यर्थेप्रथमा पुरुषाणांना नात्वमितिआहुर्निरीश्वरसांख्याः तान्विशिनष्टि सर्वेत्यर्धेन ॥ ११ ॥ पुंप्रकृत्योर्भेदमनेकदृष्टांतपूर्वकमाह अन्यइत्यादिना अव्यक्तइतिच्छेदः इषीकाणांबाह्योयथामुंजएवंपुंसोबाह्याअव्यक्ताद्याइत्यर्थः श्रुतिश्च अंगुष्ठमात्रःपुरुषोंतरात्मासदाजनानांहृदयेसन्निविष्टः तंस्वाच्छरीरात्प्रवृहेन्मुंजादिवइषीकांधैर्येणतंविद्याच्छुक्रममृतमिति ॥१२॥१३॥१४॥ उखामृत्पात्रविशेषः ॥१५॥१६॥१७॥१८॥१९॥

Digitized by Google